

Verband der deutschen sozial-kulturellen Gesellschaften in Polen
Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce

ul. J. Słowackiego 10, 45-364 Opole
tel./fax: 774538507, e-mail: biuro@vdg.pl, www.vdg.pl

Opole, dnia 22.12.2021r.

L.dz.: 1578/XII/21

Kancelaria Senatu
ul. Wiejska 6/8
00-902 Warszawa

Szanowny Panie Markuś,
Szanowne Panie i Szanowni Panowie Senatorowie,

w piątek 17.12.2021 Sejm RP uchwalając ustawę budżetową na rok 2022 przyjął jednocześnie poprawkę polegającą na znacznym zmniejszeniu środków w części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego przeznaczonych na naukę języków mniejszości narodowych i etnicznych. Podkreślenia wymaga fakt, że według oświadczeń wnioskodawców poprawki oraz Ministra Edukacji i Nauki zmniejszenie tej kwoty ma dotyczyć wyłącznie nauczania języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej.

Nauczanie języka mniejszości wynika zarówno z krajowych aktów prawnych takich jak *Ustawa o systemie oświaty*, *Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym* z 2005 roku oraz związanych z nią rozporządzeń, jak również jest zobowiązaniem przyjętym dobrowolnie przez RP w 2009 roku w trakcie ratyfikacji Europejskiej *Karty języków regionalnych lub mniejszościowych*.

Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym odnosi się szczegółowo do realizacji prawa osób należących do mniejszości do nauki języka mniejszości lub w języku mniejszości, a także prawa tych osób do nauki historii i kultury mniejszości. Nauczanie języka mniejszości zgodnie z celami *Ustawy* kształtuje i wzmacnia świadomość narodowej tożsamości oraz rozwija kompetencje językowe dzieci i młodzieży. *Karta języków regionalnych lub mniejszościowych* podkreśla potrzebę ochrony języków regionalnych i mniejszościowych, co przyczynia się do utrzymania i rozwoju kulturowego bogactwa i tradycji Europy oraz stanowi wkład w budowę Europy opartej na zasadach demokracji i różnorodności kulturowej.

Wszystkie zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy na kolejnych etapach procesu monitorowania realizacji *Karty* wskazują nieustannie na fakt, że Rzeczpospolita Polska nadal nie realizuje wielu wynikających z niej zobowiązań w tym także dotyczących nauczania języków mniejszości. W przypadku języka niemieckiego nauczanie to jest w przeważającej części realizowane w formie dodatkowej nauki języka, w niewielkim stopniu zajęcia są prowadzone w dwóch językach a w ogóle nie istnieje trzecia forma nauczania, czyli w języku mniejszości narodowej. Natomiast Rzeczpospolita Polska zobowiązała się do stworzenia systemu oświaty w językach mniejszości narodowych na obszarach zamieszkania poszczególnych mniejszości narodowych i etnicznych. Fakty te świadczą o konieczności dalszego mozolnego rozwijania systemu szkolnictwa mniejszościowego, aby osiągnąć standardy istniejące w wielu krajach europejskich. Tymczasem decyzja o obniżeniu środków przeznaczonych w subwencji oświatowej na naukę języków mniejszości narodowych i etnicznych w sposób nieuchronny musi doprowadzić do dalszego obniżenia standardów edukacyjnych dla mniejszości narodowych.

Wnioskodawcy obniżenia środków w części oświatowej subwencji ogólnej powołali się na zapisy *Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy* z 17.06.1991 r. zwracając uwagę na rzekome niedociągnięcia w nauczaniu języka polskiego dla Polaków zamieszkujących w Niemczech. Nie kwestionując potrzeby uczenia języka

polskiego w Niemczech zwracamy uwagę, że sytuacja Polaków w Niemczech oraz mniejszości niemieckiej w Polsce w każdym zakresie jest nieporównywalna, a Niemcy w Polsce są lojalnymi obywatelami swojego państwa i jako mniejszość narodowa mają prawo do wsparcia w państwowym systemie szkolnictwa swojego języka ojczystego tak, aby mógł on zostać zachowany jako istotna część ich tożsamości narodowej, językowej i kulturowej. Zakaz nauczania i dyskryminacja kulturowa i językowa na obszarze zamieszkałym przez nieuznaną w PRL mniejszość niemiecką w całym okresie jego istnienia sprawił, że aktualnie społeczność niemiecka w Polsce zmaga się z niełatwym procesem ożywienia swego języka jako języka rodzinnego i życia codziennego. Nieodzowny w tym procesie właściwy kształt oświaty dla uczniów z kręgu mniejszości niemieckiej od lat jest tematem prac Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz cyklicznych spotkań z ekspertami Rady Europy. Prace te oparte są wyłącznie na wzajemnym uznaniu, że Niemcy w Polsce, jako autochtoniczna mniejszość narodowa (na równi z innymi mniejszościami narodowymi), mają prawo do tego niezbędnego wsparcia.

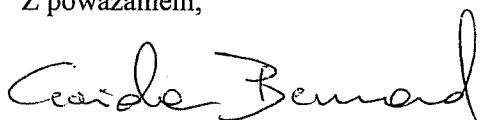
Sposób, w jaki wnioskodawcy powołali się na *Traktat o dobrym sąsiedztwie* jest jednocześnie dowodem na to, że w celu realizacji bilateralnych założeń polityki polsko-niemieckiej rząd RP poświęca dobro lojalnych obywateli polskich korzystających z prawa do nauczania języka mniejszości, jednocześnie szkując realizacji na terenie Polski zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych umocowanych w Radzie Europy.

Obniżenie subwencji oświatowej to przede wszystkim obniżenie standardów edukacyjnych naszych dzieci, kolejnych pokoleń obywateli polskich należących do mniejszości narodowych i etnicznych. Te działania mogą negatywnie wpłynąć na przyszłość wielu szkół wiejskich w regionach zamieszkiwanych przez mniejszości.

Podkreślając wartość wielokulturowości i wielojęzyczności oraz prawo obywateli polskich należących do mniejszości etnicznych lub narodowych do nauczania języków regionalnych lub mniejszościowych zwracamy się z prośbą o odrzucenie zaakceptowanej w Sejmie poprawki do ustawy budżetowej dotyczącej zmniejszenia wydatków o kwotę 39.800 tys. zł w części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego (rozd. 75801, dotacje i subwencje).

Z wdzięcznością pragniemy poinformować, że prośba z jaką zwracamy się do państwa senatorów zyskała poparcie nie tylko naszych członków, lecz także środowisk akademickich, gospodarczych, samorządowych, rodziców, ale także środowiska organizacji polonijnych z Niemiec.

Z poważaniem,

Bernard Gaida
Przewodniczący Zarządu